

17	<u>1899</u> 1/9	klonc. FW	Dukem	o mglid. ed. der Genesis	22	55
18	29/8	orig. Duk. a z. 18.	FW	Wac Die chem. Propart		57
19	"	FW opis z. 18	FW			57
19	<u>1900</u> <u>1901</u>	13 VII FW	z. 18. Duk.	These sur l'equilibre (Cecron, Samuel)		63
21	<u>24.6</u>	Kopie FW	Dukem			59

1902
4.VI Kopie orig. FW Dukem FW nednat 17 a 18 str. 61

Witeil des Prof Dukem 13

Visky prof Dukem a z. 18. 65

1) Sur les phenomenes de volatilisation apparente 33

2) memoire l'entree:

~~20~~ Od CSA ved (archiv s D)) pour se voir dans D. 1899

obdrzil za prednim II serie despin a pt (24 kusu dne kopie z. 20! p. 12 z. 18. 1897.

1899 Dukem F. Waldon

16. 1899. 1) v. 1897 d. 1897 orig. a kopie

- v arch. m. "Slavni"
- 2) v arch. despin ABC p. 18 D
- 3) Kopie p. 1897 z. 1897 VST.
- 4) Fotogra. CSA V. 1964
- 5) v a orig. v. 1897 z. 1897 65 fotografi CSA V (S. 1897)
- 6) V. 1897 despin FW - Berketol (Publ.) do str. 15 str. 11 a 1897 (str. 1897)
- 7) Novon despin p. 1897 (m. 1897) p. 1897 sem do 1897
- 8) Sonat W. Ostwald a kopie FW - Dukem
- 10) Daj p. 1897 a p. 1897 T. 1897

Soupir. leorep FW & P Duhemem

Primum cilo colpeta	Dum	Lin nhoz	Dues nhoz	Berl- Lipul	ESAV	NTM	VUT
1	Mon FW	22 str 19	22 str 19				22.08.92
2	opu FW	22 21	22 21				22.08.92
3							
4	Mon FW	22 23	22 23				24.10.92
5	" "	22 25	22 25				
6	" "	22 27	22 27				colpeta
7	on v Duh	22 29	22 29				22.10.92
8	Mon FW	22 24					
9							Jan Rogu
10	on v d	22 str 17	36 str 13				16.1.93
11	obito	22 25					ignoz 3.11.93
12	obito Duh	22 37					5.11.93
13	Mon FW	22 41					13.2.93
14	on v Duh	22 45					16.11.93
15	" obito	22 47					15.1.93
16	on v Pul	22 53					despalo Berz. 14.1.93
17	Mon FW	22 55					15.11.93 1.9.93 genens
18							
19	opu FW	22 57					29.11.93
20							

Académie de Bordeaux

Faculté
des
sciencesLaboratoire
de physique

Université de France.

Cahors 15 Aout 1899

par Courmes d'Annois
(Aude).

Monsieur,

Votre demande me plonge dans un cruel embarras. Je dois vous avouer, en effet, que 'débarras' et occupations de toute espèce, je n'ai pu jusqu'ici prendre de vos travaux qu'une connaissance extrêmement superficielle, qui ne m'a pas permis de me faire une opinion à cet égard; depuis longtemps, je me propose de saisir une occasion de pénétrer plus avant dans vos pensées.

Si je me trouvais à Bordeaux votre demande eût été pour moi cette occasion. Malheureusement elle me trouve à la campagne où je suis pour près de trois mois, loin des écrits que vous avez bien voulu m'envoyer, et sans moyen pour me le faire adresser ici.

Pouvez vous m'envoyer à l'adresse mentionnée en tête de ma lettre, quelques uns de vos publications les plus importantes? Je les lirais avec plus d'attention que je n'ai pu en donner jusqu'ici.

et je vous les renverrais ensuite si vous le désirez; en même temps, je répondrais à la question principale que me pose votre lettre?

Croyez, Monsieur, à mes meilleurs sentiments.

Dubois

Dubem 28. nov. 1892

Lille, 28 Novembre,

Monsieur,

J'ai reçu le manuscrit de votre intéressant
Mémoire, et vais de suite le traduire pour
l'envoyer à M. Bouty.

Croyez, Monsieur, à mes sentiments
respectueux

D. Dubem

Česká akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

Slovutný pán

pan ingénieur F. Wald

J. J.

člen České Akademie atd.

Kladno.

Česká akademie F. J.
Rayman o práci F. W.
o leucystali suci
18. XI. 1831.

Steiný pane!

Váš příspěvek o Kvetalskému je mi velmi zajímavý,
a jsem rád, že byste mohl zaslát Sobě o příspěvku
na Akademii židat. Rád je přečíst i v [Akademii
článek pro děti, plánek a jiné. Nové Museum] židat.
Stalo by Vám 200 Kč? Jstež gáky.

Statistiku Kvetalskému je mi nepodáváte pro tento
pro druhé své listy.

De Sencu vše!

V Praze dne 18. listopadu 1891.

Vrátě k přiznání d'šamý
J. B. Rajman
členem Akademi II třídy.

Česká akademie
Rayman o honoráři
za práci „O směru
samostatných luc. r.
18. I. 1893.

ČESKÁ AKADEMIE
CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

V Praze, 18. ledna 1893.

Velečestný pane!

za rozpravu svou: O směru samostatných
lucébujících sebecí máte dostati honoráře
8 zl. 12 hr.

Račte dodati kolobávanou svídanou a
pennýe tylo budou vašínosti bez modlein
zaslány.

Česká akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

Velečestný pan

pan Frant. Waldt,
inženýr

Kladně.

Česká akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

Velečestný pan

pan Frans. Wald.

inženýr

v
Kladně.

V Praze, 18. ledna 1893.

Velečtělý pane!

Na rozpravu svou: O směru samostatných
lucébriých seascí málo dostali honoráře

8 zl. 12 hr.

Račte dovali kolokovanou kvilancei a
perrýe tylo budou vařnosti bez modlein
naslany.

Přetkerou v'clau

Josef V. Kořán
ředitel kanceláře.

*Opis Raymanova
dopisu o odměnitelnosti
práce. Jednotnost látek
a zákony stechiometrie.*

Opis dopisu nalezeném v práci " jednotnost látky a zákony
stechimetrické " odmítnutém Českou Akademií. 27. IV. 1895.

Obálka:

Slovatný Pán

pan F. V a l d , chemik

na

Kladně.

Milý pane inženýre !

Vaše práce nebyla Akademií přijata na základě vážných námitek
věcných, kteréž proti ní uvedl referent.

Jsem panem referentem splnomocněn, kdyby jste přání vyslovil,
ukázati Vám posudek Jeho. Bude Vám to zajisté vítáno ano poušně.

Jsem nucen(?) tu nepřijemnou správu
Vám

přáteleky oddán

Dr. B. Rajman

V Praze dne 27. dubna

1895.

+ a chtěl přiložit k Přebledu, nevím či se mu to stalo že mne domus
nestál, a tak nemohu více děle odkládati, prosím aby se list
ročil opatřit sám. Musím

Velevážený pane presidente! (Kladna)

Vrchní, Přebled (v článku "Věsta naši přírodovědecké literatury")

Ráče prominouti podepsanému, že dovoluje si obtěžovati dopisem.
Požornosti Vaší, velevážený pane presidente, zajisté neušlo, že
v přírodovědecké literaturě naší vykytují se zjevny velmi neutěšeni;
žadají sobě více nápravy, o níž jsem po leta prostředky mírněji
širimi (usiloval marně), byl jsem nyní danými poměry donucen
dotknouti se Věstě České Akademie, nám všem tak draké,

Vaší obětavosti založení. Litím se povinným loyálně
o tom zpraviti též Vašnost (jakoz čim tím též Jeho Jasnosti panu
Jirí, Knížeti z Lobkovic, a také oficiálně prezidium Akademie)

+ Proč přikládám svůj článok, k němuž ^{Moje} za účelem ~~Wald~~ informace
Vaší, velevážený pane presidente, připojiti ~~Wald~~ (což směl jsem
širši veřejnosti) že nepravdivá zpráva, o níž se v článku
jedna, bohužel pochází patrně z pera pana prof. Raymana
samotného, což on asi nebude moci popřiti.

Stojím mile rád k službám, bude-li sobě Vašnost zádati
ještě bližších informací v této trudno' záležitosti.

V rictě hluboké

F. Wald

chef chemik železárny
v Kladně.

V Kladně dne 28. listopadu 1904.

ČESKÁ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ.

Československá národní rada badatelská.

Pan

Frant. W a l d ,

prof. čes. vys. učení techn.

v Praze.

FW. koncept online. dep.
pres. Klaukovi.
(Přehled naš...))
28. XI. 04.
Č. ak. F. J. 28. V. 1925
zmenován FW. členem

rad.

Československá národní rada badatelská.

č.j. 44/1935.

S l o v u t n ý p a n e !

Ministerstvo školství a národní osvěty potvrdilo k návrhu České akademie výnosem ze dne 19.května 1935 usnesení Československé národní rady badatelské, jímž jste byl zvolen jejím členem.

Dávajíc Vám o tom věděti, prosíme, abyste volbu laskavě přijal.

V P r a z e d n e 28.května 1935.

Prof. Dr. Lad. Štybala
předseda.

K. V. Dvořák
generální sekretář.

Pan

Frant. Wald,
prof. čes. vys. učení techn.

v Praze.

Frant. Wald, člen

Fr. W. přílepek dopisu
Prof. Karlovi Čuprovi
Mor. Ostrava-Vítkovice, 21. XI. 1941
Příspěvek napsaný
k životopisu

Velevážený pane doktore.

Prof. Čupro Kar. Brno

Promiňte, že Vám teprve dnes odpovídám na Váš milý dopis, který mně způsobil velkou radost, ale i starost-s odpovědí.

Milerád Vám dávám svůj příslib, že pro Vás otcův životopis napíši, ale nechtějte žádat termín. Předpokládám, že knihnice bude dlouho vycházet a že na mne nebudete pospíchat. Dovedete si pane doktore představit dnešní pracovní tempo v úřadě. Na soukromou práci, sebe radostnější není ani pomyslení. Ale na vzpomínání se najde přece nějaká chvílka a té použiji pro Vás.

Těším se na osobní seznámení s Vámi-pana docenta Václava Čupra, snad Vašeho pana bratra již znám.

Poroučím se Vám i jemu a srdečně Vás pozdravuji.

Váš

Fr. Wald

C

V Brně, dne 12. XI. 1941.

Velevážený pane vrchní inspektore, *Fr. Walde*

po několika rozhovorech s brněnským Vaším panem bratrem obracím se k Vám s touto věcí:

Jednota č. matematiků a fysiků v Praze míní vydávati knižnici, v níž by vycházely životopisy našich předních matematiků, fysiků i chemiků. Nemají to býti oficielní, vědecké statě, důraz se má položit na vystižení lidského profilu vědce. Knížky mají býti vypraveny bibliofilsky, s originálními obrázky, dřevoryty a pod. Myslím, že my matematikové se značným oprávněním ^{smíme} pokládati zvěčnělého Vašeho pana otce ne-li přímo za svého spolupracovníka, tož aspoň za příznivce a stoupence naší vědy.

A tu se obracím k Vám se zdvořilým dotazem, nebyl-li byste tak ochoten a opíraje se o svůj bohatý rodinný archiv napsati takovou biografii sám. Panu bratrovi se můj plán líbí a myslí, že takovéto řešení prospělo i nám i památce Vašeho p. otce.

Mám na starosti opatřiti spolupracovníky, obracím se k Vám prvněmu.

Uctivě se Vám poroučí

S. Kar. Dym
Brno, Veveří, 31.

Ditina, kraj. ministr.
blahospříji 12. 1. 21.

Osij. dopisem Prof. V. Čupra
Fr. W. O. Kinetopis F. W.
12. XI. 21.

San
prof. Fract. Wald

Kral. Vinohrady,
U Zvonů 19

PROF. DR. FRANT. DRTINA,
STÁTNÍ TAJEMNÍK
MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ A NÁRODNÍ OSVĚTY.

Velectěný pane kolego,

dllel jsem mimo Prahu, a tak teprve dnes jsem
přátel Vám všeho nejlepšího & Vašim narozemřanám
šedesátým. Jarný slun se rad tu číslu, vím,
že ten vond na ruce také čeká, ale nicméně
přeji Vám pro dlouhý život mnoho dobrého
dobra a štěstí!

Příspěchal jste před lety na pomoc prof.
Maršovi v boji jeho tak zasluženě proti mate-
rialistickým přírodopyscům. Filosofie Vám
jakkva vděčnost za tento neohržený čin

A mám Vás rád jako člověka dobrého, šle-
chetného. Jakkveto mi svou přátelskou ná-
klonnost. Buďte zdrav a šťasten!

V upřímné uctě přátelské

Vám oddaný
Fr. Drtina

Na Smíchově 12/121

URTEIL DES PROF. DUHEM /BORDEAUX/

Ihr Schreiben erhielt ich während einer Studienreise, so dass ich die Werke des Herrn F. Wald nicht bei der Hand habe; ich spreche daher über sie lediglich aus dem Gedächtnis; nichtsdestoweniger habe ich ein genügend klares Urteil über diese Arbeiten um es unter diesen Umständen formulieren zu können. Herr F. Wald hat mir vor mehreren Jahren im Manuskript eine Arbeit über die Thermodynamik der chemischen Erscheinungen eingesendet. Diese Arbeit ist wenigstens meines Wissens nach nicht veröffentlicht worden. Da es in Kladno keine genügend umfangreiche Bibliothek gab, hat Herr Wald dort gewisse bereits bekannte Tatsachen wiederholt, jedoch enthält das Werk mehrere neue und interessante Gesichtspunkte.

Seit dieser Zeit hat Herr F. Wald in der Zeitschrift für physikalische Chemie eine Reihe von Aufsätzen veröffentlicht, die folgenden Zweck haben: -Das Phasengesetz von J. Willard Gibbs als Grundpostulat der gesamten Chemie anzunehmen und daraus die Gewichtsgesetze abzuleiten und zwar die Gesetze der bestimmten Verhältnisse, der vielfachen Verhältnisse, Valenzbegriff etc. Hinsichtlich dieser Arbeiten würde ich mein Urteil wie folgt formulieren:

1./ Herr F. Wald hat es als erster gewagt, eine Frage anzuschneiden, die sich ~~unwiderlegbar~~^{unwiderlegbar} aufdrängt und die wie folgt lautet: Kann man zwischen der eigentlichen Chemie, die auf Begriffen bestimmter Verhältnisse, vielfacher Verhältnisse und auf Valenzbegriffen beruht, und zwischen der mechanischen Chemie, die auf der Thermo-Dynamik beruht, einen Zusammenhang feststellen?

2./ Ich glaube nicht, dass die von Herrn Wald vorgeschlagene Lösung als befriedigend erachtet werden kann, da ich dem Gesetze von Gibbs nicht die absolute Genauigkeit zuschreibe, die er ihm zuschreibt; diese Meinung ist jedoch ganz subjektiv und es kann sein, dass ich mich irre.

3./ Das eine ist jedenfalls unbestreitbar, dass die Untersuchungen von Herrn Wald auf einen originellen ~~Kopf~~^{Geist} schliessen lassen, der tiefgehender Spekulationen fähig ist und eine gründliche Kenntnis der Theorien der modernen Chemie besitzt.

Duheim

URTEIL DES PROF. DUHEM /BORDEAUX/

Ihr Schreiben erhielt ich während einer Studienreise, so dass ich die Werke des Herrn F. Wald nicht bei der Hand habe; ich spreche daher über sie lediglich aus dem Gedächtnis; nichtsdestoweniger habe ich ein genügend klares Urteil über diese Arbeiten um es unter diesen Umständen formulieren zu können. Herr F. Wald hat mir vor mehreren Jahren im Manuskript eine Arbeit über die Thermodynamik der chemischen Erscheinungen eingesendet. Diese Arbeit ist wenigstens meines Wissens nach nicht veröffentlicht worden. Da es in Kladno keine genügend umfangreiche Bibliothek gab, hat Herr Wald dort gewisse bereits bekannte Tatsachen wiederholt, jedoch enthält das Werk mehrere neue und interessante Gesichtspunkte.

Seit dieser Zeit hat Herr F. Wald in der Zeitschrift für physikalische Chemie eine Reihe von Aufsätzen veröffentlicht, die folgenden Zweck haben: -Das Phasengesetz von J. Willard Gibbs als Grundpostulat der gesamten Chemie anzunehmen und daraus die Gewichtsgesetze abzuleiten und zwar die Gesetze der bestimmten Verhältnisse, der vielfachen Verhältnisse, Valenzbegriff etc. Hinsichtlich dieser Arbeiten würde ich mein Urteil wie folgt formulieren:

1./ Herr F. Wald hat es als erster gewagt, eine Frage anzuschneiden, die sich ~~immerdar~~ ^{immerdar} aufdrängt und die wie folgt lautet: Kann man zwischen der eigentlichen Chemie, die auf Begriffen bestimmter Verhältnisse, vielfacher Verhältnisse und auf Valenzbegriffen beruht, und zwischen der mechanischen Chemie, die auf der Thermo-Dynamik beruht, einen Zusammenhang feststellen?

2./ Ich glaube nicht, dass die von Herrn Wald vorgeschlagene Lösung als befriedigend erachtet werden kann, da ich dem Gesetze von Gibbs nicht die absolute Genauigkeit zuschreibe, die er ihm zuschreibt; diese Meinung ist jedoch ganz subjektiv und es kann sein, dass ich mich irre.

3./ Das eine ist jedenfalls unbestreitbar, dass die Untersuchungen von Herrn Wald auf einen originellen ~~Kopf~~ ^{Geist} schliessen lassen, der tiefgehender Spekulationen fähig ist und eine gründliche Kenntnis der Theorien der modernen Chemie besitzt.

Orig. příloha FW příkladu
posuzovaného Prof. Duhemem
o FW pro Prof. Chavryka.
c. 1900

J'ai reçu le manuscrit...

F. Duhem F. Waldow
Lille, 28. nov (92?)
pro M. Bouty
(quin. suai v. l'ens. nat. 1892
c. 9).

Lille, 28 Novembre, 92

Monsieur,

J'ai reçu le manuscrit de votre intéressant
Mémoire, et vais de suite le traduire pour
l'envoyer à M. Bouty.

Monsieur F. Waldow

chimiste

Kladno

Bohême

Monsieur F. Wald

chimiste

Kladno

Bohème

⁹Lille, 28 Novembre, 92

Monsieur,

J'ai reçu le manuscrit de votre intéressant
Mémoire, et vais de suite le traduire pour
l'envoyer à M. Bouty.

Croyez, Monsieur, à mes sentiments
respectueux

L. Dubem

¹⁰
Lille, 16 Janvier 1893.

Monsieur,

Vous n'ignorez sans doute pas que M.
Berthelot est tout puissant dans la scien-
ce française et qu'il n'est guère permis
d'y contester le Principe du Travail Ma-
ximum. Aussi la rédaction du journal
de Physique me déclare-1. elle qu'elle ne
peut viséer votre travail; je ne sais
vraiment où m'adresser; un journal
scientifique indépendant de M. Ber-
thelot est introuvable en France. Vous

en avez une idée si je vous dis
qu'aucun éditeur de Paris n'a osé
se charger de mon introduction à
la Mécanique Chimique et que j'ai
dû la faire imprimer à Gand.

Je suis donc obligé, à mon bien
vif regret, de vous renvoyer votre ma-
nuscrit. En tous cas, si je trouve une
occasion de faire connaître vos idées, j'
n'y manquerai pas.

Croyez, Monsieur, à mes sentiments
dévoués

D. Dubern

Paul Dukem FW. o despatch

Berchelston 16.I.33 foto CBAY

Viz Přelude

kdě je original? C. u. 4. 8. 2.

21.II

FW.

"15"

Fotografie Lond. dep. nebo z tábor.
Přelude?

F. W. 23.I.65.

Pied 22, oct. 1892

Herrn

Pierre Duhem
Chargé de Cours à la Faculté des Sciences

Lille.

Sehr geehrter Herr!

Gestatten Sie einem Unbekannten in einer Frage der wissenschaftlichen Literatur Ihr Gutachten zu erbitten.

Obwohl ich französisch nothdürftig lese, vermag ich doch nicht französisch zu schreiben, und erlaube mir daher, mich der Deutschen Sprache zu bedienen.

In der beiliegenden ^(Hand) Schrift habe ich versucht darzulegen, warum die bei gewöhnlicher Temperatur von selbst erfolgenden chemischen Reactionen ^{misch} Wärme produciren, und so scheinbar den III Hauptsatz des Herrn Berthelot begründen.

(in einem technischen Institut beschäftigt.)
Da ich aber auf dem Lande lebe, und deshalb nicht
über genügende literarische Behelfe verfüge, so
erlaube ich mir um freundliche Beantwortung folgen-
der Fragen zu bitten:

Sind meine Darlegungen neu, oder sind dieselben
in irgend einer Publikation bereits enthalten?
(Vielleicht in Ihren eigenen Schriften?)

Halten Sie meine Darlegungen für richtig, und
deren Abdruck für die Wissenschaft wünschenswert?

Als erste Capazität auf diesem Gebiete werden
Sie mir gewiss leicht Auskunft geben können, und
ich würde mir auch nicht erlauben, Sie mit meiner
Bitte zu belästigen, wenn ich ein Gleiches Vertrauen
zu dem Urtheil ^{irgendein} Andern ^{haben} setzen könnte.
Indem ich ~~Ihren~~ meiner Bitte nochmals ersuche
um freundliche Gewährung
zeichne ich Hochachtung voll

Die damit verbundene Mühe im Interesse
der Wissenschaft nicht unerträglich groß
finden.

F. Walz

Chemiker in Kladrno
Böhmen.

F. W. nēm, concept G. Durkheimi

(před 22. oct. 92).

Wáponci o obzahu III věky Th. d.

Abschrift

von Herrn P. Duhem's Briefen.

Lille, 22. October 1892.

Monsieur,

Je viens de lire le petit travail que vous m'avez fait l'honneur de me soumettre, avec la plus grande attention, et, je dois le dire, avec le plus vif plaisir. Votre idée est extrêmement ingénieuse et, à ma connaissance, personne ne l'avait encore remarquée. Au sujet de l'accord entre le Principe du Travail maximum et les principes de la Thermodynamique, je ne connais qu'un petit nombre d'essais d'explication. Van t'Hoff a énoncé et a essayé de démontrer que ce principe devait être exact au zéro absolu (Van t'Hoff, Études de Dynamique chimique p. 173 et p. 196 - Se trouve chez Hermann, 8 Rue de la Sorbonne, à Paris) -

J'ai donné également quelques considérations à ce sujet dans mon Livre sur le Potentiel Thermodynamique (également chez Hermann) et surtout dans ma récente Introduction à la Mécanique Chimique ^{p. 143} (chez Hoste, 23 Rue du Calvaire, à Gand, Belgique) - Mais, si toutes les applications dont je vous parle s'accordent à faire du Principe du Travail maximum un principe dont l'exactitude fortuite tient aux conditions dans lesquelles nous vivons, est-elle par là d'accord avec la vôtre, aucune, comme la vôtre, ne rend compte de ce hasard.

Publiez, je vous le conseille vivement, votre intéressant petit travail. Si mon (nèdite) Introduction à la Mécanique Chimique doit avoir une seconde édition, je dirai quelque chose de votre idée qui m'a vivement frappé.

Merci, Monsieur, du plaisir que m'a causé la lecture de votre travail, et croyez à mes meilleurs sentiments

P. Duhem